

Kuudesluokkalaisten uimataito Suomessa vuonna 2000

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto
ry.

Suomalaisten 6. luokkalaisten uimataito

Tutkija
Jaana Kuusela (os. Kurki)
LIKES-tutkimuskeskus

1. Johdanto

Tutkimus suomalaisten lasten uimataidosta on syntynyt jatkotutkimuksena Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton, LIKES-tutkimuskeskuksen, Kansanterveyslaitoksen sekä opetusministeriön yhteistyönä vuonna 1999 tehdylle tutkimukselle. Silloin tutkimuksen kohteena oli aikuisväestön uimataito sekä uinninopetuksen tila maamme kouluissa, uimahalleissa ja kunnissa. Tutkimus on raportoitu Liikunnan ja kansanterveyden julkaisusarjassa numerolla 117, Uimataito ja uinninopetus Suomessa 1999, Kurki ja Anttila. Yhteistyö, johon mukaan tuli myös Opetushallitus, sai jatkoa keväällä 2000. Käynnistettiin tutkimushanke suomalaisten 6. luokkalaisten uimataidon selvittämiseksi.

Kuntien säästötoimet 1990-luvulla ovat monilla paikkakunnilla vähentäneet tai jopa kokonaan lopettaneet kuntien järjestämät uimakoulut ja koulujen uinninopetuksen. Etenkin uinninopetuksen vähentyminen kouluissa on Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton mielestä ollut huolestuttavaa. Uimataito ja uinninopetus Suomessa -tutkimuksen mukaan 21 prosentissa alasteista ei opetettu uintia lainkaan lukuvuonna 1997-98. Maassamme on useita kuntia, joissa ei ole mahdollisuutta saada lainkaan kunnallista uinninopetusta koulussa eikä vapaa-aikana. (Kurki & Anttila 1999, 67). Uinninopetuksen puuttumisella lienee heikentävä vaikutus lasten uimataitoon ja valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteet (OPS 1994, 108) tältä osin jäävät saavuttamatta. Toisaalta edellisen väitteen todentaminen on hankalaa, koska Suomesta puuttuu kattava lasten uimataitoa selvittävä tutkimusperinne. Mahdollisuudet seurata lasten uimataidon kehitystä ovat olleet olemattomat.

2. Uimataito Suomessa

Laajamittaista lasten uimataidon tutkimusta ei ole Suomessa tehty koskaan. Aikuisväestön uimataitoa on 1990-luvulla tutkittu kaksi kertaa, osana Tilastokeskuksen työvoimatutkimusta vuonna 1993 ja osana Kansanterveyslaitoksen aikuisväestön terveyskäyttäytymistutkimusta (AVTK) vuonna 1998. Lasten uimataitoa on tutkittu vuonna 1992 Rauman opettajankoulutuslaitoksessa. Tutkimuksessa selvitettiin Rauman seudun 1- ja 2-luokkalaisten uimataidon tasoa sekä eri tekijöitä, jotka ovat yhteydessä uimataitoon. Tutkimuksessa uimataito tarkoitti sitä, että pystyi uimaan 25 metriä. Täysin uimataidottomiksi luokiteltiin ne oppilaat, jotka eivät kyenneet uimaan kymmenen metrin matkaa. Hieman yli kolmasosa oppilaista osasi uida 25 metriä ja samoin hieman yli kolmasosa oli täysin uimataidottomia. Rauman maalaiskunnassa uimataidottomia oli selvästi enemmän kuin kaupungissa. Tutkijoiden mukaan ero johtui Rauman kaupungin koulujen uinninopetuksen tehokkuudesta. Tutkimuksen tulosten mukaan koulujen uinninopetuksen todettiin olevan tehokkaampaa kuin kesäuimakoulujen uinninopetus. (Laakso & Nurmela 1992, 1, 51)

Lisäksi Holopainen (1983, 71-72) on tehnyt lasten uimataitoon liittyvän tutkimuksen 7 - 9-vuotiaiden koululaisten liikuntakykyisyyden kehittymisestä ja siihen liittyvistä tekijöistä. Tutkimus oli osa laajempaa koululiikuntatutkimusta. Uimataitoa mitattiin 5, 10 ja 25 metrin vapaalla uintitavalla. Ensimmäistä luokkaa käyvistä oppilaista 14 prosenttia osasi uida 25 metriä ja 3-luokkalaisista 30 prosenttia. Luvut ovat hieman pienemmät kuin Rauman seudun oppilaiden uimataitotutkimuksessa. Uimataito kehittyy Holopaisen mukaan tytöillä eniten 8 - 12 ja pojilla 8 - 10 vuoden iässä. Tämä tukee uinninopetuksen tärkeyttä ala-asteella.

Helsingin kaupungin opetusvirasto seuraa kaupungin koululaisten uimataitoa vuosittain uinninopetuksen yhteydessä. Kaikissa Helsingin peruskouluissa opetetaan uintia viisi tuntia lukuvuodessa luokka-asteilla ensimmäisestä viidenteen. Viidennen luokan loppuun mennessä 84 prosenttia oppilaista saavutti vuonna 2000 uimataidon pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaisesti (Salojärvi 2000).

Aikuisväestön uimataitoa tutkittiin vuosina 1993 ja 1998. Edellisen tutkimuksen mukaan suomalaisista 64 prosenttia osasi uida 200 metriä, mikä oli silloinen uimataidon määritelmä. Myös jälkimmäisen, vuonna 1998 tehdyn tutkimuksen mukaan 64 prosenttia suomalaisista osasi uida. Tosin uudemmassa tutkimuksessa käytettiin uudempaa uimataidon määritelmää, jonka mukaan uimataitoinen on henkilö, joka pudottuaan syvään veteen niin, että pää käy pinnan alla, osaa pinnalle noustuaan uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään. Tutkimusten mukaan aikuisväestön uimataito on siis säilynyt ennallaan lähes koko vuosikymmenen ajan. (Heiskanen, 1993, Kurki & Anttila, 1999, 42)

3. Uimataito Ruotsissa

Samoin kuin Suomessa, myös Ruotsissa ollaan huolestuneita kansalaisten, erityisesti lasten uimataidosta. Aivan kuten Suomessa, Ruotsissakin tehtiin 1990-luvun alussa leikkauksia kunnallisissa menoissa. Nämä leikkaukset koskettivat myös kouluja ja koulujen uinninopetusta. Ruotsin Hengenpelastusliitto (SLS) aloitti vuonna 1993 lasten hengenpelastuskoulun tueksi koulujen uinninopetukselle. Lasten hengenpelastuskoulu käsittää paljon erilaista vesiturvallisuuteen ja hengenpelastukseen liittyvää opetusmateriaalia, jota SLS toimittaa kouluille, ja jota koulut voivat käyttää opetuksessa hyväkseen. Tulokset osoittavatkin, että 86 prosenttia luokista käyttää lasten hengenpelastuskoulun materiaalia opetuksessa. SLS toteaaakin opettajien, rehtoreiden ja koulunjohtajien asenteiden muuttuneen muutamien viime vuosien aikana positiivisemmiksi. Tästä huolimatta Ruotsin hengenpelastusliiton 1990-luvulla teettämien tutkimusten mukaan vain noin 60 prosenttia kouluista järjestää uinninopetusta oppilailleen. Luku on näin alhainen, vaikka opetussuunnitelman mukaan viidennen luokan loppuun mennessä oppilaan tulee osata uida sekä selviytyä veteen liittyvissä hätätilanteissa. (Simkunnighetsundersökning, SIFO.2000.www.sls.a.se-26.7.2000)

Ruotsin Hengenpelastusliitto on vuodesta 1993 lähtien teettänyt vuosittaisen tutkimuksen lasten uimataidosta, hengenpelastustaidosta sekä koulujen uinninopetuksesta SIFO-tutkimuskeskuksella. Tutkimus on tehty puhelinhaastatteluna oppilaiden vanhemmilta. Tutkimus kattaa kaikki peruskoulun luokka-asteet aina yhdeksänteen luokkaan saakka. Otoksen suuruus on ollut vuosittain 200 - 300 henkilöä. Peruskoulun 1-3-luokkalaisista kaksi kolmannesta osaa uida, kun uimataidon mittarina on 25 metrin matka.

Uimataitoisten osuus on kahdeksan tutkimusvuoden aikana hieman pienentynyt. Sen sijaan 4-6-luokkalaisten uimataito on tämän ajanjakson aikana hieman parantunut. Vuonna 2000 heistä 86 prosenttia osasi uida pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaisesti. Samanaikaisesti uinninopetuksen määrä on vaihdellut siten, että vuonna 1993 uintia opetettiin 69 prosentissa kouluista ja vuonna 2000 uinninopetusta annettiin 63 prosentissa kouluista. Luku on kuitenkin lähtenyt uudelleen parempaan suuntaan, sillä välillä käytiin hyvinkin alhaisissa luvuissa, vuonna 1997 vain 54 prosenttia kouluista tarjosi oppilailleen uinninopetusta. (Simkunnighetsundersökning, SIFO.2000.www.sls.a.se-26.7.2000)

Kun tarkastellaan uimataitotutkimuksen tuloksia, tulee ottaa huomioon Ruotsin Hengenpelastusliiton aikaisemmat tutkimukset. Näissä käytännön tutkimuksissa lasten uimataidosta on todettu, että 10-20 prosenttia heistä, jotka sanovat osaavansa uida, eivät kuitenkaan läpäise uimataitotestiä. Tämä tarkoittaa, että todellinen uimataito lapsilla on vielä jopa 10-20 prosenttia haastattelututkimuksen tuloksia alhaisempaa. (Simkunnighetsundersökning, SIFO.2000.www.sls.a.se-26.7.2000)

Tukholman kouluissa on oppilaiden uimataitoa seurattu lukuvuodesta 1988-89 lähtien säännöllisesti vuosittain. Tässä yhteydessä on tarpeen tarkastella peruskoulun viidennen luokka-asteen tuloksia, sillä ne ovat lähinnä nyt kuudensille luokille tehtävää tutkimusta. Uimataidon määritelmänä Tukholmassa on pidetty 25 metrin uintimatkaa. Tulokset viidensien luokkien osalta ovat vuosittain vaihdelleet vain hyvin vähän. Uimataitoisia viidesluokkalaisia on Tukholmassa ollut keskimäärin 86 prosenttia oppilaista. Asuinalueiden ja eri koulujen välillä on havaittu merkittäviä eroja. Joissakin kouluissa kaikki oppilaat osaavat uida, kun taas joissakin vain 60 prosenttia oppilaista on uimataitoisia. (Moden-Ingesson, 1996)

4. Tutkimuksen tavoite ja ongelmat

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuudetta luokkaa käyvien lasten uimataito maassamme. Miten opetussuunnitelman tavoite on toteutunut? Ovatko peruskoulun kuudesluokkalaiset uimataitoisia pohjoismaisen uimataitomääritelmän mukaan? Mitkä kouluun, koteihin, etäisyyksiin, uimaympäristöön ja oppilaaseen liittyvät tekijät selittävät uimataitoa?

Tutkimuksen avulla voidaan nähdä viitteitä siitä, miten tuloksellista koulujen ja kuntien uinninopetus on ollut. Selvityksen jälkeen voidaan tehdä ehdotuksia tarvittavista toimenpiteistä uinninopetuksen tehostamiseksi, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

1. Kuinka monta prosenttia suomalaisista kuudesluokkalaisista osaa uida? Lähtökohtana on pohjoismainen uimataidon määritelmä: henkilö on uimataitoinen, joka pudottuaan syvään veteen, niin, että pää käy veden alla ja päästyään pinnalla ui yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selällään.
2. Mikä ero on lasten ilmoittamalla uimataidolla ja testitilanteessa mitatulla uimataidolla?
3. Kuinka paljon kodin, koulun ja kunnan järjestämä uinninopetus, etäisyydet ja uimaympäristö selittävät uimataittoa?

5. Tutkimusmenetelmät

Kyselytutkimuksen tiedonkeruu suoritettiin postikyselynä elo-syyskuussa 2000. Tutkimuksen perusjoukkona oli Suomen ala-asteet vuonna 2000. Kyselylomake lähetettiin viidesosaan maamme ala-asteista. Ala-asteiden osoitetiedot saatiin Opetushallitukselta huhtikuussa 2000. Otoksen valinnat tehtiin siten, että aluksi arvottiin mikä ensimmäisestä viidestä ala-asteesta tulee otokseen mukaan. Tämän jälkeen maakuntien mukaisessa järjestyksessä olevasta ala-asteiden luettelosta otettiin joka viides koulu otokseen. Otoksen koko oli 641 koulua eli yli 10 000 oppilasta. Kustakin koulusta mukaan otettiin koulun johtajan valitsema luokka tai pienissä kouluissa kaikki kuudennen luokan oppilaat.

Tutkimukseen valituille kouluille lähetettiin suomen- tai ruotsinkielinen kyselylomake 22.08.2000. Niille, jotka eivät olleet määräaikaan mennessä vastanneet kyselyyn, lähetettiin uusintakysely 05.10.2000. Ennen uusintakyselyä vastausprosentti oli noin 53. Koko otoksen 641 koulusta 16:sta tuli takaisin tieto koulun lakkauttamisesta. Lisäksi 17 koulusta tuli ilmoitus, ettei koulussa ole lainkaan kuudennen luokan oppilaita. Uusintakyselyn jälkeen lopulliseksi vastausprosentiksi muodostui 75 prosenttia. Tutkimukseen osallistuneiden oppilaiden kokonaislukumäärä oli 7646.

Kyselylomake oli osoitettu koulun rehtorille tai johtajalle, jota pyydettiin välittämään kyselylomake valitsemalleen kuudennen luokan opettajalle tai koulun liikunnanopetuksesta vastaavalle opettajalle. Opettajalle oli annettu vastausohjeet, joiden mukaan häntä pyydettiin testaamaan oppilaiden uimataito joko uimahallissa tai uimarannalla. Jos tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista, opettajaa pyydettiin kysymään uimataitotiedot oppilailta itseltään ja kokoamaan nämä tiedot yhteenvetolomakkeelle. Kyselylomake on liitteenä.

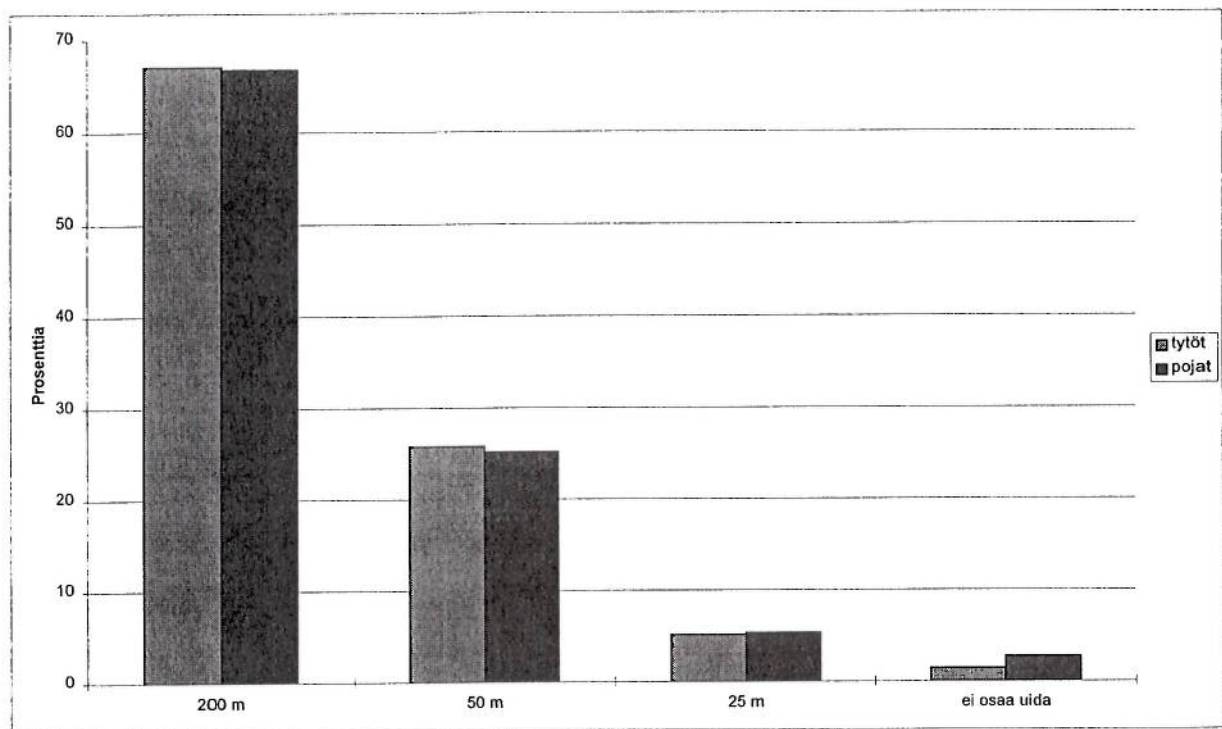
Tutkimuksen toinen osa, oppilaiden uimataidon testaus pohjoissavolaisilla kuudesluokkalaisilla, oli samalla kyselytutkimuksen validointia. Sen tarkoituksena oli selvittää kysytyn ja testatun uimataidon eroa. Tämä selvitettiin siten, että tutkija kysyi oppilailta juuri ennen uintitestiä osaavatko he syvään veteen pudottauduttuaan uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään, vai osaavatko he uida vähintään 50 metriä, vai vähintään 25 metriä vai eivätkö he osaa uida lainkaan. Tämän lisäksi kysyttiin missä uimataito oli opittu sekä etäisyyttä kotoa uimahallille ja uimarannalle.

Testit suoritettiin Siilinjärven Fontanella-kylpylässä sekä Kuopiossa Lippumäen uimahallissa. Testeihin osallistui kaksi kuudetta luokkaa Siilinjärven kirkonkylän koulusta, samoin kaksi kuudetta luokkaa Nilsiä kirkonkylän koulusta, kaksi kuudetta luokkaa Kuopion Pyörön koulusta sekä kaikki kuudesluokkalaiset Maaningan kirkonkylän sekä Kinnulanlahden koulusta. Tutkimukseen valittiin kaksi koulua kunnista, joissa on uimahalli, Kuopio ja Siilinjärvi, sekä kolme koulua kunnista, joissa ei ole uimahallia, Nilsiä ja Maaninka. Yhteensä testeihin osallistui 176 kuudesluokkalaista.

6. Tulokset

Vastaajat, eli luokanopettajat tai joissakin tapauksissa koulun liikunnanopettajat olivat ymmärtäneet kyselylomakkeen varsin hyvin, sillä vain kolme vastausta jouduttiin hylkäämään virheellisesti täytetyn lomakkeen vuoksi. Noin kymmeneltä vastaajalta oli unohtunut täyttää lomakkeen alkuosa, koulua koskevat yleiset kysymykset. Tutkija kuitenkin täydensi nämä kysymykset soittamalla kyseisiin kouluihin, joten kaikki puuttuvat tiedot saatiin kerättyä tällä tavoin. Vastaajista 88 prosenttia oli kysynyt oppilailta tiedot uimataidosta ja uimaanoppimisesta ja 12 prosenttia oli testannut oppilaiden uimataidon. Kysytyn ja testatun uimataidon eroa tarkastellaan tutkimuksen toisen osan avulla.

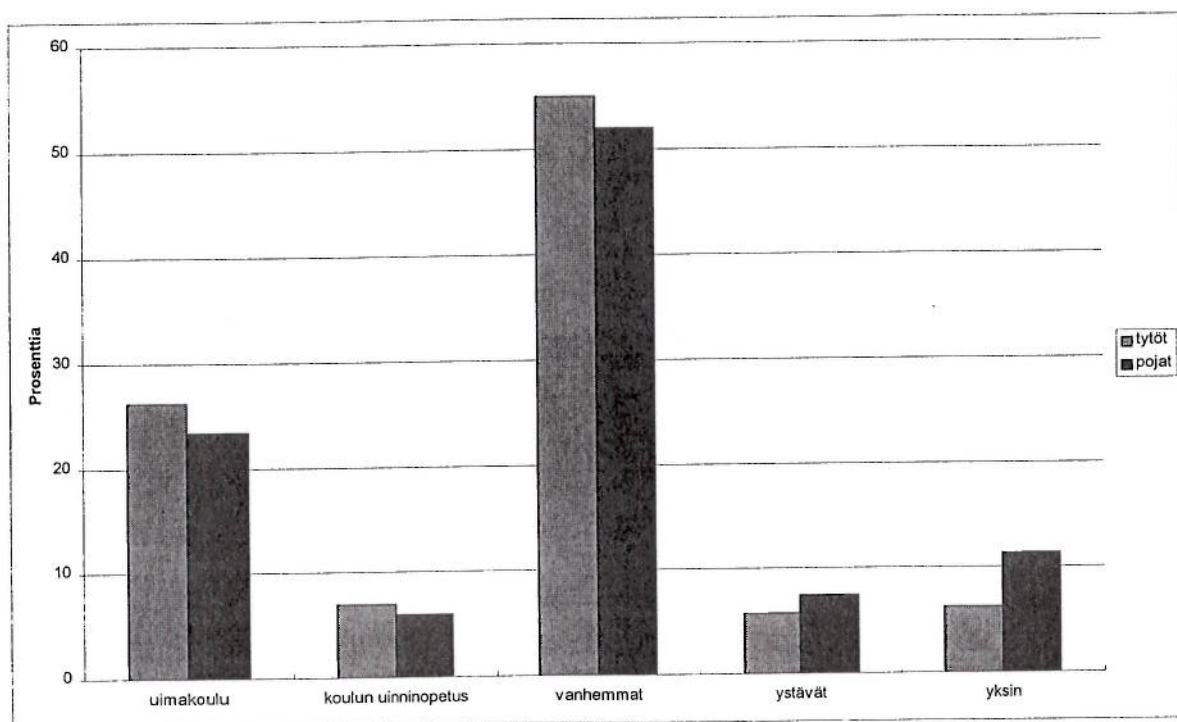
Kyselytutkimuksen mukaan hieman yli 67 prosenttia kuudesluokkalaisista tytöistä sekä pojista sanoo osaavansa uida syvässä vedessä 200 metriä, josta 50 metriä selällään. Tytöistä täysin uimataidottomia sanoi olevansa kaksi prosenttia ja pojista noin kolme prosenttia. Noin 26 prosenttia tytöistä ja 25 prosenttia pojista osasi uida vähintään 50 metriä. Vähintään 25 metrin uimataidon sanoi omaavansa noin viisi prosenttia tytöistä sekä pojista.

KUVIO 1. Uimataito tytöillä ja pojilla. N = 7644

Pohjois-Savossa tehdyt uimataitotestit poikkesivat jonkin verran näistä tuloksista. Tytöistä noin 92 prosenttia ja pojista noin 88 prosenttia osasi uida syvässä vedessä 200 metriä (hypättyään jalat edellä syvään veteen), josta 50 metriä selällään. Hieman yli prosentti sekä tytöistä että pojista ei osannut uida lainkaan. Tosin opettajien mukaan kaikkiaan viisi uimataidotonta oppilasta jättäytyi testipäivänä kotiin, joten todellinen uimataidottomien osuus oli noin neljä prosenttia oppilaista. Noin 92 prosenttia testatuista oppilaista tunsivat oman uimataitonsa oikein, noin neljä prosenttia liioitteli uimataitonsa määrää ja noin viisi prosenttia aliarvioi oman uimataitonsa. Tämä ei siis tue ruotsalaisten tutkijoiden käsitystä, että lapsilla olisi tapana liioitella uimataitoaan.

Vanhemmat näyttävät olevan tärkeimpiä “uimaopettajia“ lapsilleen. Kyselytutkimuksessa tytöistä 55 prosenttia ja pojista 52 prosenttia sanoi oppineensa uimaan vanhempiansa seurassa. Toiseksi tärkein uimaanoppimisessa oli jokin vapaaehtoinen uimakoulu, kuten kuntien järjestämät kesäuimakoulut tai uimahalleissa järjestettävät uimakoulut. Niissä oli oppinut uimaan 26 prosenttia tytöistä ja 24 prosenttia pojista. Yksin oli oppinut uimaan kuusi prosenttia tytöistä ja 11 prosenttia pojista. Koulun uinninopetuksessa oli oppinsa saanut noin kuusi prosenttia sekä tytöistä että pojista. Ystävien seurassa oli oppinut uimaan kuusi prosenttia tytöistä ja seitsemän prosenttia pojista.

KUVIO 2. Uimaanoppimistapa kuudesluokkalaisilla tytöillä ja pojilla. N = 7638.

Samansuuntaisia tuloksia saatiin myös Pohjois-Savossa tehdyissä testeissä. Sekä tytöt (48 %) että pojat (48%) olivat useimmiten oppineet uimaan vanhempiansa seurassa. Yksin uimaan oppineiden määrä korostui testissä pojilla (19%) kyselytutkimusta enemmän, tytöillä (23%) uimakoulussa oppiminen oli toiseksi yleisintä. Seuraavaksi yleisin uimaanoppimistapa oli pojilla koulun uinninopetus (14%) ja tytöillä ystävien tai sukulaisten seura (8%). Mielenkiintoista oli sen sijaan oppimistavan vaihtelu kotikunnittain.

Kuopiossa, jossa koulujen uinninopetusta on kyseisistä kunnista eniten, opittiin toiseksi eniten koulun uinninopetuksessa (19 % oppilaista), kun taas Siilinjärvellä (22 %) ja Nilsiässä (17 %) oppilaat oppivat toiseksi eniten uimakoulussa. Maaninkalaiset (21 %) oppilaat oppivat uimaan yksin. Kaikissa kunnissa kuitenkin selvästi suurin osa (44% - 53%) oppilaista oli oppinut uimaan vanhempiensa kanssa.

Uimataitoon vaikuttavina tekijöitä tarkasteltiin etäisyyttä koulusta uimahallille tai lähimmälle uimarannalle sekä sitä, järjestetäänkö koulun oppilaille uinninopetusta vai ei. Matka uimahallille ei vaikuttanut oppilaiden uimataitoon, ei ainakaan siten, että pitkä matka koululta uimahallille olisi vähentänyt uimataitoisten määrää koulussa. Päinvastoin, kouluissa, joista oli yli 25 kilometriä lähimmälle uimahallille, oli vähemmän uimataidottomia kuin kouluissa, joista oli lähimmälle hallille alle neljä kilometriä matkaa. Matka lähimmälle uimarannalle ei selittänyt millään tavalla uimataittoa.

Sen sijaan se, järjestettiin koulussa uinninopetusta, oli uimataidon kannalta merkityksellistä. Kaiken kaikkiaan uinninopetusta järjestettiin 82 prosentissa tutkimukseen vastanneista kouluista. Niistä kouluista, joissa järjestettiin uinninopetusta, 80 prosentissa kaikki kuudesluokkalaiset osasivat uida, kun taas niissä kouluissa, joissa ei annettu uinninopetusta, vain 66 prosentissa kouluista kaikki kuudennen luokan oppilaat osasivat uida. Kaiken kaikkiaan uinninopetusta järjestettiin noin 82 prosentissa kouluista, 18 prosenttia kouluista ilmoitti, etteivät heidän oppilaansa saa koulussa uinninopetusta.

7. Pohdinta

Tämän tutkimuksen mukaan 67 prosenttia kuudesluokkalaisista osasi uida pohjoismaisen uimataidon määritelmän mukaisesti. Lapsi on uimataitoinen, jos syvään veteen hypättyään ja pinnalle noustuaan osaa uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään. Eri tutkimusten ja selvitysten väliset erot ovat kuitenkin melkoiset. Helsingin viidennen luokan päättäneistä 84 prosenttia osasi kouluviraston selvitysten mukaan uida. Tämän tutkimuksen Pohjois-Savossa tutkijan tekemien uintitestien mukaan 90 prosenttia kuudesluokkalaisista oli uimataitoisia.

Ruotsalaisten tutkimusten mukaan lasten uimataito on testattuna jopa 10-20 prosenttia huonompi kuin kysyttynä. Myös tutkijat Kurki & Anttila (1999, 97) tulivat samaan johtopäätökseen edellisessä laajamittaisessa aikuisväestön uimataitotutkimuksessa. Sen mukaan 64 prosenttia maamme aikuisväestöstä osasi omien sanojensa mukaan uida, kun taas puolustusvoimien uintitestien perusteella vain noin 40 prosenttia nuorista miehistä osasi uida. Näiden tutkimusten valossa tutkijat päättelivät, että ihmiset helposti liioittelevat kysyttäessä uimataitoaan. Näin ei voi kuitenkaan nyt tehdyn tutkimuksen perusteella todeta, vaikka tässä tutkimuksessa opettajien kysymällä selvitetty uimataito oli 5 prosenttia parempi kuin opettajan johdolla testattu uimataito.

Mistä ero voisi johtua? Tutkimusasetelma testitilanteessa ja opettajan kysyessä tai testatessa oli erilainen. Opettaja on oppilaille tuttu, tutkija vieras ihminen. Kun tutkija kysyi oppilailta ennen testiä, osaavatko he uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään, moni oppilaista oli aluksi hieman epävarma, mutta vastasi sitten osaavansa uida tuon vaaditun matkan. On mahdollista, että uusi ja jännittävä testitilanne sai oppilaat yrittämään uintitestissä kaikkensa. Opettajan kysyessä tai testatessa oli ehkä helpompi "myöntää" osaavansa uida vain esimerkiksi 50 metriä, vaikka todella halutessaan testitilanteessa pystyisikin uimaan pidemmälle. Jotta aivan todellinen kysytyn ja testatun uimataidon ero olisi saatu esille, olisi oman opettajan pitänyt kysyä tutkijan testaamilta oppilailta heidän uimataidostaan pari viikkoa ennen testiä ilman, että oppilaat edes olisivat tienneet joutuvansa myöhemmin testiin.

Tutkimuksen mukaan yli puolet oppilaista (55 % tytöistä ja 52 % pojista) oli oppinut uimaan vanhempiensa seurassa. Tästä huolimatta eroja uimataidossa syntyi siitä, opetettiin koulussa uintia. Uimataitoisten kuudesluokkalaisten määrä oli jopa 14 prosenttia suurempi niissä kouluissa, joissa opetettiin uintia verrattuna niihin kouluihin, joissa uinninopetusta ei järjestetty. Se, että vain kuusi prosenttia pojista ja seitsemän prosenttia tytöistä oli oppinut uimaan koulun uinninopetuksessa, johtunee enemmänkin uimaanoppimisestä kuin siitä, että koulujen uinninopetus olisi huonoa. Useimmat lapset oppivat uimaan alle kouluikäisenä, jolloin vanhempien seurassa vietetään paljon aikaa ja käydään myös uimassa. Tämän tutkimuksen mukaan uintia opetettiin noin 82 prosentissa kouluista. Kurki & Anttila (Kurki & Anttila, 1999, 69) saivat lähes saman tuloksen uintia opettavien ala-asteiden määrästä tutkimuksessaan Uintitaito ja uinninopetus Suomessa. Silloin 80 prosenttia ala-asteista ilmoitti järjestävänsä oppilailleen uinninopetusta.

Vaikka suurin osa oppilaista oppi tämän tutkimuksen mukaan uimaan vanhempiensa seurassa, oli koulun uinninopetuksella tai sen puuttumisella vaikutusta oppilaiden uimataitoon. Tästä syystä olisikin tärkeää turvata uinninopetus jokaiselle peruskoululaiselle. Hyvin monessa kyselylomakkeessa oli opettajan lisäämiä kommentteja heidän koulunsa uinninopetusjärjestelyistä. Kun kysyttiin, opetetaanko koulussa uintia, oli moni opettaja lisännyt "kyllä"-vastauksen jälkeen toteamuksen uinninopetuksen vähäisestä määrästä. Monessa koulussa "uinninopetus" on tosiasiaa 1-2 käyntiä uimahallissa lukuvuoden aikana, jolloin ei aina välttämättä ole edes opetusta tai opetusryhmät ovat niin suuria, ettei uimaanoppimisesta voi puhua. Lisäksi hyvin monessa koulussa uinninopetusta järjestetään vain yhdellä tai kahdella luokka-asteella, eikä kouluissa millään tavoin uinninopetuksen jatkuvuudella varmisteta oppilaiden uimaanoppimista.

Koulujen uinninopetuksen lisäksi olisi myös tärkeätä saada ensi vuonna kunnille pakolliseksi tulevaan esiopetukseen mukaan uinninopetusta. Jo aiemmin todettiin monen lapsen oppivan uimaan ennen kouluikää, joten esikoululaiset olisivat sen perusteella ajateltuna tärkeässä asemassa uimaanoppimisen kannalta. Näin saataisiin kaikki alle kouluikäiset järjestelmällisen uinninopetuksen piiriin. Koulun uinninopetuksella jatkettuna esikoulujen uinninopetuksen tulokset saattaisivat olla ratkaisevan tärkeitä nostamaan tässä tutkimuksessa 67 prosenttiin jäänyttä uimataitoisten kuudesluokkalaisten osuutta.

LÄHTEET

- Heiskanen, M. 1993. Turvallisuus -93. Kenttätyöraportti. Helsinki. Tilastokeskus.
- Holopainen, S. 1983. 7 - 9-vuotiaiden liikuntakykyisyyden kehittyminen ja yhteydet yksilö- ja kouluympäristötekijöihin. Jyväskylä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja numero 40.
- Kurki, J. & Anttila, R. 1999. Uintitaito ja uinninopetus Suomessa. Jyväskylä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 117.
- Laakso, P. & Nurmela, P. 1992. Uimataidon kartoitus Rauman seudun ala-asteiden 1. - 2. luokilla. Turun yliopisto. Rauman opettajankoulutuslaitos. Projektitutkielma.
- Moden-Ingeson, E. 1996. Simkunnighetsundersökningen i Stockholms skolor.
- Opetushallitus. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994.
- Rundberg, C-J. 1996. Mål för simundervisning i skolan. Stockholm. Svenska Livräddningsällskapet.
- Salojärvi, U .2000. Suullinen tiedonanto. Helsingin kouluvirasto 07.11.2000
- Simkunnighetsundersökning. SIFO. 2000. www.sls.a.se, 26.7.2000

ARVOISA KOULUN REHTORI

Kuntien ja koulujen säästötoimet ovat monilla paikkakunnilla vähentäneet tai jopa kokonaan lopettaneet lasten uinninopetuksen. Tuoreimman tutkimuksen mukaan 21 prosenttia maamme ala-asteista ei järjestä oppilailleen lainkaan uinninopetusta. Lienee selvää, että tämä vaikuttaa heikentävästi lasten uimataitoon. Lasten uimataitoa ei kuitenkaan ole koskaan laajamittaisesti Suomessa tutkittu. Uimataidon kehityksen seuranta on siis mahdotonta. Tästä johtuen LIKES-tutkimuskeskus ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (SUH) tekee yhteistyössä opetusministeriön ja opetushallituksen kanssa tutkimuksen kuudesluokkalaisten uimataidosta.

Oheinen kyselylomake on lähetetty viidesosaan maamme ala-asteista. Lasten uimataidon selvittämiseksi Suomessa ensimmäistä kertaa on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki kyselyn saaneet koulut vastaavat kyselyyn. Tutkimus koskee peruskoulun kuudensia luokkia, joten pyydämme Teitä antamaan lomakkeen eteenpäin valitsemallenne yhdelle kuudennen luokan opettajalle tai koulun liikunnanopetuksesta vastaavalle. Mikäli koulussanne on alle 30 oppilasta kuudennella luokalla, toivomme, että kaikki kuudennen luokan oppilaat olisivat mukana tutkimuksessa. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Etukäteen yhteistyöstä kiittäen,

Reijo Vartia
toiminnanjohtaja
SUH

Veikko Vihko
tutkimusjohtaja
LIKES-tutkimuskeskus

Tiedustelut: tutkija Jaana Kuusela
LIKES-tutkimuskeskus
Rautpohjankatu 10
40700 Jyväskylä
puh. 040-513 4764
e-mail: jaana.kurki@nilsia.fi

ARVOISA OPETTAJA

Pyydämme Teitä kuudennen luokan opettaja tai liikunnasta vastaava opettaja täyttämään oheisen yhteenvetolomakkeen luokkanne osalta. Jos mahdollista kerätkää oppilaiden uimataitoa koskevat tiedot testaamalla uimataito joko uimahallissa tai uimarannalla. Mutta mikäli tämä ei ole mahdollista, kysykää tiedot oppilailta kädennostoäänestyksellä siten, että kysytte ensin: “Kuinka moni osaa uida 200 metriä, josta 50 metriä selällään?”, sitten: “Kuinka moni osaa uida 50 metriä millä tyylillä tahansa?” ja lopuksi: “Kuinka moni osaa uida 25 metriä millä tyylillä tahansa?”. Ne oppilaat, jotka eivät viitanneet minkään kysymyksen kohdalla, merkitään kohtaan “ei osaa uida”. Kootkaa tiedot yhteenvetolomakkeelle.

Lähetäkää vastaus oheisella vastauskuorella 15.9. mennessä. Postimaksu on maksettu puolestanne. Vastaajien kesken arvotaan kolme Kunnossa Kaiken Ikää T-paitaa.

1. Koulun nimi ja kunta _____

2. Vastaajan nimi ja
puhelinnumero _____

3. Järjestetäänkö koulussanne uinninopetusta? 1) kyllä
2) ei

4. Kuinka kaukana koulusta lähin uimahalli sijaitsee? _____ km

5. Kuinka kaukana koulusta lähin uimaranta sijaitsee? _____ km

OPETTAJAN YHTEENVETOLOMAKE OPPILAIDEN KYSYMYKSISTÄ

		Vastausten lkm tytöt/pojat
1. Osaatko uida?	1) syvässä vedessä 200 m, josta 50 m selällään	____ / ____
	2) vähintään 50 m millä tyylillä tahansa	____ / ____
	3) vähintään 25 m millä tyylillä tahansa	____ / ____
	4) ei osaa	____ / ____
2. Missä olet oppinut uimaan?	1) uimakoulussa	____ / ____
	2) koulun uinninopetuksessa	____ / ____
	3) vanhempien/sukulaisten kanssa	____ / ____
	4) ystävien kanssa	____ / ____
	5) yksin	____ / ____
3. Luokan oppilaiden kokonaismäärä		____ / ____
4. Onko vastaukset saatu ?	1) kysymällä	
	2) testaamalla	

Etukäteen yhteistyöstä kiittäen,

Tutkija Jaana Kuusela

p. 040-5134 764

e-mail: jaana.kurki@nilsia.fi